

Transzferárazás – avagy a szokásos piaci ár meghatározása a gyakorlatban III.

Összehasonlító adatok és adatbázisok a transzferárazásban

A szokásos piaci ár meghatározásához használt adatokkal, adatbázisokkal szemben több kritérium is megfogalmazható. A 18/2003 PM rendelet kimondja, hogy figyelembe vehető

- az adózó független féllel kötött szerződése,
- az adózó kapcsolt vállalkozása és független fél között megvalósult szerződés,
- független vállalkozások egymás közti szerződése, valamint
- az összehasonlítható eszközökre vonatkozó nyilvános adatbázis.

Nem csak a magyar jogszabályok, de az OECD irányelv is hangsúlyos területként kezeli az összehasonlító adatok kérdését. Ezzel azonban nem annyira az adózókat korlátozza, mint inkább az adóhatóság adatokkal való visszaéléseit igyekszik megakadályozni.

Tekintettel arra, hogy az APEH jogosult bármely Magyarországon működő vállalkozás irataiba betekinteni, valamint – a VPOP-val kialakított együttműködéséből fakadóan – információval rendelkezik szinte minden árutípus piaci áráról, olyan adatokat is felhasználhatna a transzferárak ellenőrzésekor, amelyek a versenyző piac számára elérhetetlenek. Az OECD irányelv a jogbiztonság fenntartása érdekében nagy hangsúlyt fektet annak biztosítására, hogy az adóhatóságok ne használhassanak az adózók számára el nem érhető adatokat, adatbázisokat.

Az alábbiakban a tanácsadói gyakorlatban elterjedt olyan összehasonlító adatok, adatbázisok kerülnek bemutatásra, amelyek megfelelnek a hazai jogszabályokban leírt és az OECD által ajánlott kritériumoknak.

Összehasonlító árak módszeréhez alkalmazott adatbázisok

Amint azt cikksorozatom előző részében bemutattam, az összehasonlító árak módszerének kidolgozásában segítségünkre lehetnek belső összehasonlító adatok (független féllel kötött szerződésünk, csoporttagunk független féllel kötött szerződése), illetve felhasználhatunk külső összehasonlító árakat,

amelyeket különféle adatbázisokból szerezhetünk meg. Az alábbiakban néhány olyan problémás terület kerül bemutatásra, amely külső adatbázis felhasználásával áthidalható.

A kölcsönügyletek jelentik az összehasonlító árak módszerének egyik legjellemzőbb alkalmazási területét. Kölcsönügyletek esetében olyan nyilvános adatokat kell találnunk, amelyek a szokásos piaci kamattartományt kijelölik. Ilyen adatbázisnak tekinthetők az MNB statisztikai elemzései a bankok által nyújtott hitelek átlagos kamatlábáról, de MNB elemzés híján akár a gazdasági lapokban publikált hirdetésekben is készíthető adatbázis. (Amennyiben magunk kívánunk a nyilvános adatokból adatbázist készíteni, rendkívül fontos az adatbázis-készítés egyes lépéseinek dokumentálása, majd bemutatása a transzferár-nyilvántartásban.)

Az ingatlanokhoz kapcsolódó ügyletek szokásos piaci árának meghatározásában is segíthetnek a nyilvános adatbázisok, amelyeket akár önállóan is kialakíthatunk a különféle napilapok mellékleteként megjelenő ingatlanpiacot leíró adatsorokból. Az irodák, raktárak és lakások esetében évről évre publikálásra kerülnek az ország egyes területeire vonatkozó átlagos bérleti díjak és négyzetméterárak. Ezek alapján néhány egyszerű statisztikai számítással megállapítható ingatlanok vételárának és bérleti díjának szokásos piaci ártartománya, azaz „arm’s length” tartománya.

Összességében elmondható, hogy azon áruk esetében, amelyek viszonylagos homogenitással rendelkeznek, általában találunk statisztikákat vagy akkora mennyiségű adatot, ami már megalapozottan használható adatbázis kialakítását teszi lehetővé.

A viszonteladási árak módszeréhez, a költség és jövedelem módszerhez, valamint az ügyleti nettó nyereségen alapuló módszerhez alkalmazható adatbázisok

A költség és jövedelem módszer, a viszonteladási árak módszere és az ügyleti nettó nyereségen alapuló módszer a múlt havi számban bemutatottaknak megfelelően alapvetően valamely kiválasztott szinten elért jövedelmezőség (pl. haszonkulcs vagy üzemi jövedelmezőség) összehasonlítása alapján mutatja meg, hogy az alkalmazott ár piaci-e. Ehhez azonban olyan nyilvános adatbázisokra van szükségünk, amelyek megfelelő szűkítést tesznek lehetővé, és tartalmaznak felhasználható összehasonlító adatokat.

A leginkább elterjedt ilyen forrás Bureau Van Dijk „Analyse Major Databases from European Sources” (Amadeus) adatbázisa. Ez az adatbázis pénzügyi és általános információt tartalmaz körülbelül másfél millió európai vállalatról. Az adatbázis több frissítésben áll a felhasználók rendelkezésre, így viszonylag naprakész adatokat biztosít. Az Amadeus logikai függvényekkel ad szűkítési lehetőséget, akár iparágra, akár cégméretre, akár pénzügyi mutatókra vonatkozóan. Mindez biztosítja, hogy a vizs-

gált vállalat jövedelmezőségét a hozzá leginkább hasonlító cégek jövedelmezőségével vethessük össze. Az Amadeus használatával szemben két kritika fogalmazható meg:

- A PM rendelet – és az OECD irányelv egyaránt – kimondja, hogy „az adózótól nem várható el, hogy aránytalanul nagy költséget fordítson a nyilvántartás elkészítésére”. Mindez sok esetben nehezen egyeztethető össze az Amadeus adatbázis megvásárlásának magas költségeivel.
- Az Amadeus nem tartalmaz minden céget, és sok esetben az egyes vállalatokról rendelkezésre álló adatok is hiányosak, ami önmagában képes torzítani a keresés eredményét.

Jelentősen olcsóbb alternatívát kínál az Info-DATAX Kft. által kidolgozott és forgalmazott DATAX adatbázis, amely TEÁOR'03 szerinti bontásban, valamint forgalom szerint négy csoportba sorolva tartalmazza a magyarországi vállalatok átlagos pénzügyi mutatóit. Az adatbázis a társaságiadó-bevallások egyes – KSH-nál megtalálható – adataiból készül. Létrehozása során évente közel 400 ezer darab társaságiadó-bevallás kerül feldolgozásra. A törvényi szabályozás szerint az APEH-nál illetve a Központi Statisztikai Hivatalnál található egyedi adóbevallások adatai nem hozhatók nyilvánosságra. A belőlük származtatott adatok is csak akkor közölhetők, ha legalább 3 különböző vállalkozás adatainak aggregálásából származnak. Emiatt az adatbázisban található átlagok minden esetben legalább 3 vállalkozás adatait tartalmazzák. A DATAX-szal szemben kritikaként megfogalmazható, hogy

- kizárólag magyarországi vállalatok adatait tartalmazza, így felhasználási területe valamelyest leszűkül, valamint
- a kézi szűkítés lehetőségének hiánya miatt olyan vállalatok adatai is bele keverednek az átlagos mutatószámok számításába, amelyek iparágukon belül valamilyen specialitást mutatnak. (Ide sorolhatjuk például azokat a cégeket, amelyek hazánkban termelnek, és kizárólag csoporttagjuknak adnak el árut, vagy olyan immateriális javak birtokában vannak, amelyek révén képesek jelentősen javítani nyereségüket.)

- 2009. március 23. -

Kerényi Máté Fülöp
Kolchis Kft.